

Kaip nesuklupti dvikalbystės kelyje? Spalio pabaigoje pradeda veikti palaikymo grupė „Tėvai – tėvams“

Dauguma užsienyje vaikus auginančių tėvų supranta gimtosios kalbos perdavimo svarbą ir naudą. Nusiteikę savo vaikučius auginti dvikalbius ar daugiakalbius viešojoje erdvėje randa nemažai informacijos ir mokslinių tyrimų, vis dėlto kartais pritrūksta įprasto pokalbio su kitais, panašius iššūkius išgyvenančiais tėvais ir praktinių patarimų iš tų, kuriems kalbą perduoti visgi pavyko. Alikantės (Ispanija) lituanistinės mokyklos „Draugystė“ įkūrėja Elena Vaičiulytė nusprendė šį trūkumą ištaisyti – ketverius metus brandinta idėja išaugo į konkretų projektą ir jau netrukus suburs įvairiose pasaulio šalyse dvikalbius vaikus auginančius tėvus.

Ana Vengrovskaja

PASAULIOLIETUVIS.LT

Pagalbos linija tėvams

Projekto iniciatorė, Alikantės lituanistinės mokyklos „Draugystė“ įkūrėja, vadovė ir mokytoja E. Vaičiulytė pasakoja, kad mintis rengti tęstinius susitikimus tėvams

dvikalbystės tema gimė dar 2020 m., rengiant seminarą tėvams dvikalbystės tema.

„Idėja man kilo organizuojant dvikalbystės seminarą. Tuomet surengiau seminarą tėvams, nes ir pati pamačiau, kad jei vaikai nekalba lietuvių kalba, tai dažniausiai yra tėvelių motyvacijos stoka arba žinių trūkumas. Noras buvo kreiptis į tėvelius ir suorganizuoti seminarą būtent jiems“, – pasakoja Ispanijos lietuvė.

E. Vaičiulytė ketverius metus brandino idėją suorganizuoti palaikymo grupę tėvams | Asmeninio archyvo nuotr.

Tuomet seminarą sudarė specialistų paskaitos ir tik nedidelė laiko dalis buvo skirta diskusijai ir iškilusiems klausimams aptarti.

„O ką daryti, jei tėveliai nespės paklausti, ko norėjo? Jie ateina ištroškę atsakymo, bet nebėra tam laiko. Tada atsirado vizija, kad tėveliai galėtų nuolat gauti pagalbą, tai būtų tarsi pagalbos linija, kur tėvai galėtų kreiptis. Tai nėra

paskaitos, kai ateina lektorės ir pakalba. Centre yra ne dėstytojas, o tėvai, jų konkrečios problemos ir sprendimai“, – apie naujos iniciatyvos koncepciją pasakoja pašnekovė.

Du mažus vaikus auginanti E. Vaičiulytė neslepia, kad jai pačiai dažnai kildavo klausimų, ką daryti vienu ar kitu atveju, tuomet ji informacijos ieškodavo moksliniuose straipsniuose internete ir knygose, viena ar kita organizacija surengdavo pavienius seminarus, tačiau visi jie buvo vienkartiniai, o tėvų diskusijoms buvo skiriama tik nedidelė susitikimo dalis.

„Turėjau klausimų ir nežinojau, kur kreiptis, ir mačiau, kad kiti tėvai susiduria su tuo pačiu. Patys tėvai prašė susitikti pasikalbėti. Abejoji, ar teisingai darai, kartais pavargsti, kartais vėlgi ta aplinka taip įtraukia… Tos diskusijos buvo atgaiva širdžiai – mačiau, kad ne man vienai jos yra reikalingos, pokalbiai padeda įsikvėpti ir įkvepia bei palaiko“, – prisimena tautietė.

Lektorės – mamos, turinčios sėkmingą dvikalbystės istoriją

E. Vaičiulytė atskleidžia, kad rasti tinkamų lektorių paskaitoms ir susitikimams nėra lengva. Nors yra nemažai dvikalbystę tiriančių mokslininkų, visgi trūksta tokių, kurie situaciją suprastų „iš vidaus“ – patys augintų dvikalbius vaikus.

„Intuityviai ieškojau tokių lektorių, kurios pačios turėtų patirties. Norėjosi tokių žmonių, kurie patyrė sėkmę ir galėtų tą patirtį perduoti. Man buvo sunkoka surasti tokių lektorių“, – prisimena E. Vaičiulytė.

Visgi po nuodugnių paieškų jai pavyko surasti bendramintes – dvikalbių vaikų mamas, kurios ne tik turi ilgametę patirtį lituanistinio švietimo ar dvikalbystės tyrimų srityje, bet ir yra sėkmingai pritaikiusios žinias augindamos savo vaikus. Netrukus prasidėsiančiame projekte „Tėvai – tėvams“ kaip pranešėjos ir moderatorės dalyvaus pati E. Vaičiulytė ir dar dvi lektorės.

Viena iš artėjančio projekto pranešėjų – sėkmės sulaukusios knygos apie dvikalbystę autorė, mokytoja, nuo 2004 m. Jungtinėje Karalystėje gyvenanti ir Jorko universitete dirbanti dviejų vaikų mama Loreta Vilkytė. 2014 m. išleista jos knyga „Kaip padėti vaikams užaugti dvikalbiams“ buvo perleista 2021 m.

Loreta Vilkytė parašė populiarumo sulaukusią knygą „Kaip padėti vaikams užaugti dvikalbiams“ | Asmeninio archyvo nuotr.

„Kalbant apie Loretos knygą – ji yra paremta moksliniais tyrimais, bet ten yra aprašytos ir tėvų patirtys, man jos labai padėjo. Atsirado bendrystės jausmas, nes įvairiose šalyse susiduriame su labai panašiomis problemomis. Atradau – kad ir kokia būtų šalis, viskas yra labai panašu ir kartojasi: tos pačios problemos, tas pats nerimas ir analogiškos situacijos. Tu jautiesi ne viena, jautiesi, kad ir kiti patiria tą patį“, – sako Ispanijos lietuvė, inicijavusi šios knygos perleidimą.

Būtent per knygą „Kaip padėti vaikams užaugti dvikalbiams“ E. Vaičiulytė susipažino su kita seminaro lektore – Mančesterio (Jungtinė Karalystė) lietuvių sekmadieninės mokyklos bendraįkūrėja ir dviejų dvikalbių vaikų mama Simona Lawton. Sėkminga lietuvės patirtis buvo aprašyta L. Vilkytės knygoje.

Simona Lawton – dviejų dvikalbių vaikų mama ir Mančesterio lietuvių sekmadieninės mokyklos bendraįkūrėja | Asmeninio archyvo nuotr.

„Spalio pabaigoje startuosiančioje iniciatyvoje bus įvadas ir trumpi trijų pranešėjų pranešimai, bet svarbiausia bus diskusija ir tėvų problemų gvildenimas. Tikslas yra įgalinti tėvus ir juos stiprinti. Mes remsimės moksliniais tyrimais, turime žinių ir praktikos, turime ilgalaikę patirtį lituanistinėse mokyklose, esame jose susidūrusios su įvairiomis situacijomis“, – atskleidžia pašnekovė.

Pirmame susitikime ragins pasitelkti sveiką protą

Pirmasis palaikymo grupės „Tėvai – tėvams“ susitikimas vyks spalio 27 dieną.

Susitikimai bus rengiami kas du mėnesius, pirmojoje dalyje lektorės skaitys

trumpus įvadinius pranešimus, po jų vyks diskusija, tėvai galės užduoti jiems svarbius klausimus. Kiekvieno susitikimo tema bus parenkama atsižvelgiant į tėvų poreikius.

Pirmajai diskusijai organizatorės pasirinko temą „Ar mūsų vaikai kalbės lietuviškai ir prie ko čia sveikas protas?“. Pasak E. Vaičiulytės, ši tema pasirinkta siekiant paaiškinti tėvams, kad net į mokslininkų patarimus reikia žvelgti kritiškai ir pasitelkti sveiką protą bei intuiciją.

„Prieš dvejus metus dalyvavau nuotolinėje paskaitoje ir ten, kaip pati veiksmingiausia dvikalbystės ugdymo strategija, buvo nurodyta, kad net ir mišrioje šeimoje, jei antra pusė nors kiek kalba lietuviškai, reikia kalbėti lietuvių kalba tik namuose. Praktiškai tai negali veikti.

Pamoka Alikantės lituanistinėje mokykloje | E. Vaičiulytės archyvo nuotr.

Būtent todėl ieškojau lektorių, bendraminčių, kad sutaptų mūsų vertybės ir kad jos būtų pačios perdavusios kalbą užsienyje augusiems vaikams, būtų tuo

gyvenusios. Turi pats gyventi taip, kaip mokai gyventi kitus. Jeigu mes pačios tą patyrėme, galime pasiūlyti iš tikrųjų efektyvius sprendimus. Su Loreta Vilkyte po paskaitų diskutuodavom, kad tokio tėvų susitikimo reikia, jai labai patiko formulė „tėvai – tėvams“, ji skatino šios minties nepaleisti“, – prisimena pašnekovė.

Palaikymo platformos tėvams kūrėjai susitikimus rengs pagal tėvų poreikius – jie galės užduoti klausimus tiek registruodamiesi į susitikimus, tiek vėliau – elektroniniu paštu arba tiesiogiai pokalbio metu. Pašnekovė tikisi, kad šie susitikimai tėvus motyvuos ir paskatins pasitikėti savo intuicija ir jaustis dvikalbystės ar daugiakalbystės ugdymo savo šeimose šeimininkais.

„Matome tokių susitikimų reikalingumą, bet sprendėjai vis tiek lieka tėveliai, mes nenorime niekam nieko demonstruoti, tėveliai parodys, kiek tai yra reikalinga ir kokios temos jiems yra aktualios.

Labai svarbu, kad tėvai pajustų savo galią. Kartais galvojame, kad turbūt geriau mums gali patarti specialistas, bet jei jis niekada nėra buvęs toj aplinkoj ir remiasi tyrimais, kurie ir yra sudėlioti iš tėvų patirčių, tai kodėl gi nepasinaudojus tėvų patirtimi čia ir dabar?“, – svarsto E. Vaičiulytė.

Kodėl vieniems pavyksta, o kitiems – ne

2018 m. Alikantės (Ispanija) lituanistinę mokyklą „Draugystė“ įkūrusi E. Vaičiulytė pastebi, kad dažnai tėvams kyla klausimas, kaip su užsienyje auginamu vaiku kalbėti socialinėse situacijose – pavyzdžiui, prie bendro stalo su lietuviškai nekalbančiais giminaičiais arba žaidimų aikštelėje, kur visi kalba daugumos kalba.

„Kaip kalbėti socialinėje aplinkoje – ar tikrai lietuvių kalba gali ką nors įžeisti ir su savo vaiku turime kalbėti daugumos kalba, tam, kad kiti suprastų? Ar tai išties yra mandagumo mokymas ir kokį poveikį tai daro vaiko dvikalbystei, kai jis yra mažas?“ – retoriškai klausia pašnekovė.

Mančesterio lietuvių sekmadieninės mokyklos naujų mokslo metų šventė | S. Lawton archyvo nuotr.

Du dvikalbius vaikus auginanti mama pasakoja, kad pačiai įdomiausia buvo

suprasti, kaip efektyviai perduoti gimtąją kalbą, ir glumino, kai aplinkiniai bandė ją raminti, kad vaikai lietuviškai nekalbės, nes tai „normalu“.

„Man asmeniškai buvo įdomu, kodėl vieniems pavyksta, o kitiems ne. Aš noriu, kad vaikas kalbėtų, o mane visi „ramina“, kad jis tikrai nekalbės, nes juk mano vyras ispanas, o aš esu viena lietuvė šeimoje ir negaliu dažnai grįžti į Lietuvą, nes esu dirbanti mama“, – kadaise iš aplinkinių išgirstais komentarais dalinasi pašnekovė. Ji džiaugiasi, kad nepatikėjo šiomis prognozėms ir pasikliovė savo intuicija.

„Norėjau sužinoti, kaip efektyviai perduoti gimtąją kalbą, ir labai džiaugiuosi, kad intuityviai šliejausi prie tų, kuriems pavyko, ir klausiau, kaip jie darė. Kai sutikdavau vaiką, kuris gerai kalba lietuviškai, eidavau prie jo tėvų ir klausinėdavau: ką jūs darėt, kaip jums pavyko, su kokiais iššūkiais susidūrėte? Man labiausiai padėjo kitų tėvų patirtis ir džiaugiuosi, kad taip dariau. Prie to vedė mano intuicija“, – prisimena E. Vaičiulytė.

Sėkmingo dvikalbystės ugdymo patarimai

Lituanistinės mokyklos mokytoja atskleidžia svarbiausius savo „receptus“, kaip sėkmingai perduoti gimtąją kalbą.

„Vienas iš pagrindinių dalykų yra patiems vertinti lietuvių kalbą. Nepaisant to, kad ja užsienio šalyje kalbama mažai, patiems širdyje reikia iš tikrųjų kalbą vertinti ir dalintis tuo su vaikais.

Kitas dalykas – lietuvių kalbos perdavimas turi būti prioritetas, tam reikalingos pastangos. Stengtis kalbėti su savo vaiku visur ir visada lietuviškai ir išnaudoti turimą laiką, burtis, eiti ten, kur kalbama lietuvių kalba – sukurti tai, ko mes negalime sukurti namuose mišriose šeimose.

Šeimose, kur abu tėvai lietuviai, taip pat būna stiprių kritimų, nes tikimasi, kad kalba savaime „prilips“ prie vaiko – taip nėra“, – sako E. Vaičiulytė.

Du dvikalbius vaikus auginanti E. Vaičiulytė mano, kad svarbu koncentruotis į sėkmingą rezultatą – kalbos perdavimą | Asmeninio archyvo nuotr.

Pašnekovė apgailestauja, kad kartais, kalbėdami apie dvikalbystę, specialistai

dažniau koncentruojasi į nesėkmingą rezultatą ir neigiamas tėvų emocijas.

„Šiuo metu pastebime, kad dabar labai kreipiamas dėmesys į tai, kad tėveliai neperdavė kalbos ir kad dėl to jie patiria emocinių sunkumų. Sakoma, kad tai yra normalu. Taip, tai yra normalu, bet mes stengiamės koncentruotis į lietuvių kalbos perdavimą, į tuos, kurie to nori, nes ten, kur dėmesys, ten ir augimas. Kur mes kreipsime dėmesį, ten ir augs“, – reziumuoja pašnekovė.

Renginio „Tėvai – tėvams“ skrajutė

KAS Palaikymo grupė „Tėvai – tėvams“

KADA Spalio 27 d. 18 val. Lietuvos laiku

REGISTRACIJA Iki spalio 25 d. paspaudus nuorodą

Jei turite klausimų organizatoriams, galite kreiptis el.paštu tevaitevams.dvikalbyste@gmail.com

Projektą „Tėvai – tėvams“ finansuoja Lietuvos Respublikos švietimo, mokslo ir sporto ministerija

Projektas „Pasaulio Lietuva.“

Jei norėtumėte publikuoti straipsnį prašome nekeisti straipsnio pavadinimo,

nurodyti informacijos šaltinį, autorių ir projekto pavadinimą.